

Audytór wewnętrzny – nowy zawód

Zorganizowana działalność ludzka związana jest od zawsze ze społecznym podziałem pracy. W społeczeństwie zorganizowanym jedni są krawcami inni szewcami, jedni administratorami inni księgowymi. Zawody powstają i przemijają, mają swój początek i kończą, gdy już nie ma na nie zapotrzebowania. Rynek pracy zmienia się z roku na rok. Jednak nigdy dynamika tych zmian nie była tak duża. Obecnie na rynku pracy nowe profesje pojawiają się nawet co kilka miesięcy. Według Instytutu Spraw Publicznych człowiek, który rozpoczyna pracę w latach 90-tych będzie musiał zmienić co najmniej 6-7 razy swoją specjalność, a nawet zawód, by utrzymać się na rynku pracy. Na jedne zawody popyt na rynku pracy zanika, działalność na inne jest bardzo duża. Trzeba tylko wiedzieć, które zawody należą do tej drugiej grupy. Wraz z rozwojem cywilizacyjnym powstaje coraz więcej nowych profesji, dotąd nieznanymi, bo niepotrzebnymi. Społeczeństwo się specjalizuje. Od specjalistów wymaga się szczegółowej wiedzy związanej z wykonywaną pracą. Specjalista awansuje poziomo. Coraz więcej umie i coraz lepiej zarabia. Im mniej specjalistów, tym ich usługi są droższe. Specjalista ma poczucie swojej wartości. Czuje się w społeczeństwie pewniej, gdyż ranga jego wzrasta. Są w zawodach specjalności nieprzemijające, jak na przykład dentysta, są też okresowe jak specjalista do spraw zamówień publicznych. Trudno sobie wyobrazić gatunek ludzki bez zębów, lecz wcale nie trudno sytuację, w której ludzkość żyje bez ustawy prawo zamówień publicznych. Przejmując od Unii Europejskiej nowy ład gospodarczy przejmujemy nowe procedury i nowe zawody. Jednym z nich jest audytór wewnętrzny.

Audytór wewnętrzny to nowa profesja w sektorze finansów publicznych. Zarówno w samej administracji rządowej i samorządowej jak i podległych im jednostkach budżetowych, zakładach budżetowych i gospodarstwach pomocniczych. Niezależny, profesjonalny i obiektywny, stanowi dla kierownika jednostki podstawowe źródło oceny jej funkcjonowania. To pomoc w kierowaniu zakładem. Audytór zatrudniony jest w jednostce podlegającej audytowi wewnętrznemu.. Oznacza to, że kierownik jednostki jest odpowiedzialny za utworzenie komórki audytu wewnętrznego lub stanowiska do spraw audytu wewnętrznego i zapewnienie organizacyjnej odrębności wykonywanych przez audytorów zadań. Audytór wewnętrzny podlega bezpośrednio kierownikowi jednostki. Od stycznia 2005 roku wymaga się od audytora świadectwa zdanego egzaminu państwowego przeprowadzonego przez Ministerstwo Finansów. Jednostka samorządu terytorialnego była zobowiązana do rozpoczęcia audytu wewnętrznego już przed końcem marca 2004 r., jeżeli jej przychody lub wydatki środków publicznych przekroczyły kwotę 35 000 tys. zł. Do końca bieżącego roku audytorzy mogą wykonywać swoje zadania jeszcze bez posiadania świadectwa zdanego egzaminu.

Celem audytu zgodnie z ustawą o finansach publicznych jest identyfikacja i analiza ryzyka związanego z działalnością jednostki, a w szczególności ocena efektywności zarządzania ryzykiem

oraz ocena systemu kontroli wewnętrznej, wyrażenie opinii na temat skuteczności mechanizmów kontrolnych w badanym systemie oraz dostarczanie kierownikowi jednostki, w oparciu o ocenę systemu kontroli wewnętrznej, racjonalnego zapewnienia, że jednostka działa prawidłowo.

W efekcie, kierownik jednostki samorządu terytorialnego ma uzyskać obiektywną i niezależną ocenę funkcjonowania jednostki w zakresie gospodarki finansowej pod względem legalności, gospodarności, celowości, rzetelności, a także przejrzystości i jawności.

Prawidłową realizację zadań w zakresie audytu wewnętrznego zapewnia audytor o ugruntowanej i bogatej wiedzy o jednostce, wynikającej m.in. z doświadczenia w pracy w administracji rządowej czy samorządowej. Audytorom wewnętrznym należy stawiać wysokie wymagania dotyczące umiejętności zawodowych umożliwiając im jednocześnie stałe doszkalcenie. Audytorzy powinni podlegać stałemu procesowi kształcenia. Od audytora wymagana jest znajomość systemu kontroli wewnętrznej, finansów publicznych, prawa gospodarczego, podstawowych zagadnień rachunkowości jednostek sektora finansów publicznych, zamówień publicznych, spraw pracowniczych, zarządzania finansami, kontroli finansowej i audytu wewnętrznego jako integralnej części zarządzania jednostką oraz metodologii przeprowadzania audytu wewnętrznego.

Audytor nie można mylić z rewidentem zakładowym. Nie jest jego celem wydawanie wyroków lecz pomoc w sprawnym i zgodnym z przepisami prawa funkcjonowaniem jednostki. Określa on występujący problem i proponuje kierownikowi jednostki sposób jego rozwiązania. Nikt nie może ingerować w realizację audytu. Audytorzy są niezależni i postępują zgodnie z ustalonymi standardami audytu wewnętrznego i normami etyki zawodowej. Audyt przeprowadza się na podstawie rocznego planu. Rozliczenie przedstawia się w sprawozdaniu rocznym.

Jak widać audytorem nie może zostać osoba przypadkowa. Od audytora wymaga się nie tylko wiedzy teoretycznej. Audytor to charakter. Osoba ciesząca się autorytetem zawodowym i moralnym. Osoba o dużej kulturze osobistej. Taktowna i stanowcza, prawa i konsekwentna, wnikliwa i obiektywna. Audytor to autorytet w zakładzie. To zawód zaufania publicznego.

Gdzie więc głównie szukać kandydatów na audytorów wewnętrznych? Jestem przekonany, że na pewno tych najlepszych znajdziemy wśród obecnej i znajdującej się w stanie tymczasowego spoczynku kadry kierowniczej zakładów pracy. To ludzie z doświadczeniem menedżerskim, posiadający nie tylko praktykę w obcowaniu i stosowaniu przepisów prawa, ale głównie praktykę zawiązaną z organizowaniem pracy zespołu. W pierwszej kolejności to dla nich właściwe miejsce i to oni powinni być na listach kandydatów do tego nowego i odpowiedzialnego zawodu.

Wojciech Janka